

Liikenne- ja viestintävirasto

Traficomin raideliikenteen valvontastrategia ja valvontasuunnitelma vuodelle 2022

OHJELMA

- 9.00 **Tilaisuuden avaus**, päällikkö Kaisa Sainio
- 9.05 **Valvontastrategia**, päällikkö Kaisa Sainio
- 9.15 **Valvontasuunnitelma**, johtava asiantuntija, Jouko Linnasaari
- 9.30 **Valvonnan kohdentaminen:**
Olli Matilainen, tarkastaja
Antti Kesälahti, erityisasiantuntija
Kiira Saito, tarkastaja
Jari Nieminen, johtava asiantuntija
Jouko Pirttimäki, ylitarkastaja
Mauno Pajunen, erityisasiantuntija
- Tauko**
- 10.30 **Valvontaa täydentävät keinot**, Kirsi Pajunen, johtava asiantuntija
- 10.45 **Kysymyksiä & vastauksia**
- 11.00 **Tilaisuus loppuu**

Valvontastrategia

- ▶ EU-sääntely edellyttää Traficomilta rautatiejärjestelmään valvontaa koskevan strategian hyväksymistä
 - ▶ [Strategia](#) sekä ohjaa Traficomin valvontaa että tiedottaa alan toimijolle Traficomin valvonnan tavoitteista, painopisteistä ja pääpiirteistä
 - ▶ Strategia tehdään kolmeksi vuodeksi kerrallaan, mutta sitä voidaan tarvittaessa päivittää aikaisemmin
 - ▶ 25.11.2021 hyväksyttyä strategiaa tullaan todennäköisesti päivittämään jo aikaisemmin, koska valvonnan riskiperusteisuutta kehitetään selvästi etenkin ensi vuoden kuluessa.
 - ▶ Strategia on valmisteltu ERA:n ohjeistaminen tavoin
 - ▶ Mm. strategian rakenne ja periaatteet pohjautuvat ERA:n malliin. Ne on kuitenkin kuvattu suomalaiseen toimintaympäristöön sopivaksi.

Valvonnan tavoitteena on edistää turvallista ja vastuullista toimintaa Suomen raideliikennejärjestelmässä.

Raideliikenteen valvontasuunnitelma /Jouko Linnasaari

- ▶ **Valvonnan suunnittelu**
- ▶ Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) valvontaa suunnitellaan vuosittain valvontastrategiaan pohjautuvalla [valvontasuunnitelmalla](#) viraston käytössä olevia tietoja hyödyntäen.
- ▶ Valvontasuunnitelmassa kuvataan valvonnan toteutustavat ja toimijakohtaisesti suunniteltujen valvontatoimenpiteiden lukumäärä huomioiden valvontatoiminnan resurssit, mutta kuitenkin niin, että lainsäädännön vaateet täyttyvät. Lisäksi Traficom määrittelee valvonnan toteuttamisen menettelyt ja kohdentamisen.
- ▶ Valvontasuunnitelma ohjaa Traficomin raideliikenteen käytännön valvontatyötä.

Raideliikenteen valvontasuunnitelma /Jouko Linnasaari

- ▶ **Valvonnan ohjaus**
- ▶ Valvontasuunnitelman toteutumista ohjataan ja seurataan Traficomien sisäisellä dokumentilla (valvontatyökalu).
- ▶ Toimijaryhmäkohtaisesti suunniteltujen valvontatoimenpiteiden ja raideliikenteen valvontastrategian lisäksi Traficomien valvontaa ohjaavat viraston strategiset tavoitteet sekä raideliikenteen turvallisuusohjelma 2022-2024. Lisäksi Liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tavoitteet rautatieturvallisuuden kehittämiseksi huomioidaan viraston toiminnanohjauksessa.

Raideliikenteen valvontasuunnitelma /Jouko Linnasaari

- ▶ **Valvonnan tavoite ja valvonnan painopisteet**
- ▶ Traficomin raideliikenteen valvonnan tavoitteena on edistää turvallista ja vastuullista toimintaa Suomen raideliikennejärjestelmässä.
- ▶ Traficomin valvonnan keskeisin painopiste on turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuuden valvonta.
- ▶ Liikenne- ja viestintävirasto keskustelee valvonnasta ja valvonnan kehittämisestä muiden EU-jäsenvaltion kansallisten turvallisuusviranomaisten kanssa erilaisissa yhteistyöverkostoissa. Valvontaviranomaisten yhteistyöstä esiin nousevat tarpeet huomioidaan raideliikenteen valvonnassa tarvittaessa.
- ▶ Turvallisuusjohtamisjärjestelmien toimivuuden valvonnan ja valvontaviranomaisten yhteistyöstä nousevien painopisteiden lisäksi Traficomin valvontaa ohjaavat vuosittain valvontasuunnitelman yhteydessä määriteltävät ja valvontasuunnitelman osana julkaistavat painopisteet.

Raideliikenteen valvontasuunnitelma /Jouko Linnasaari

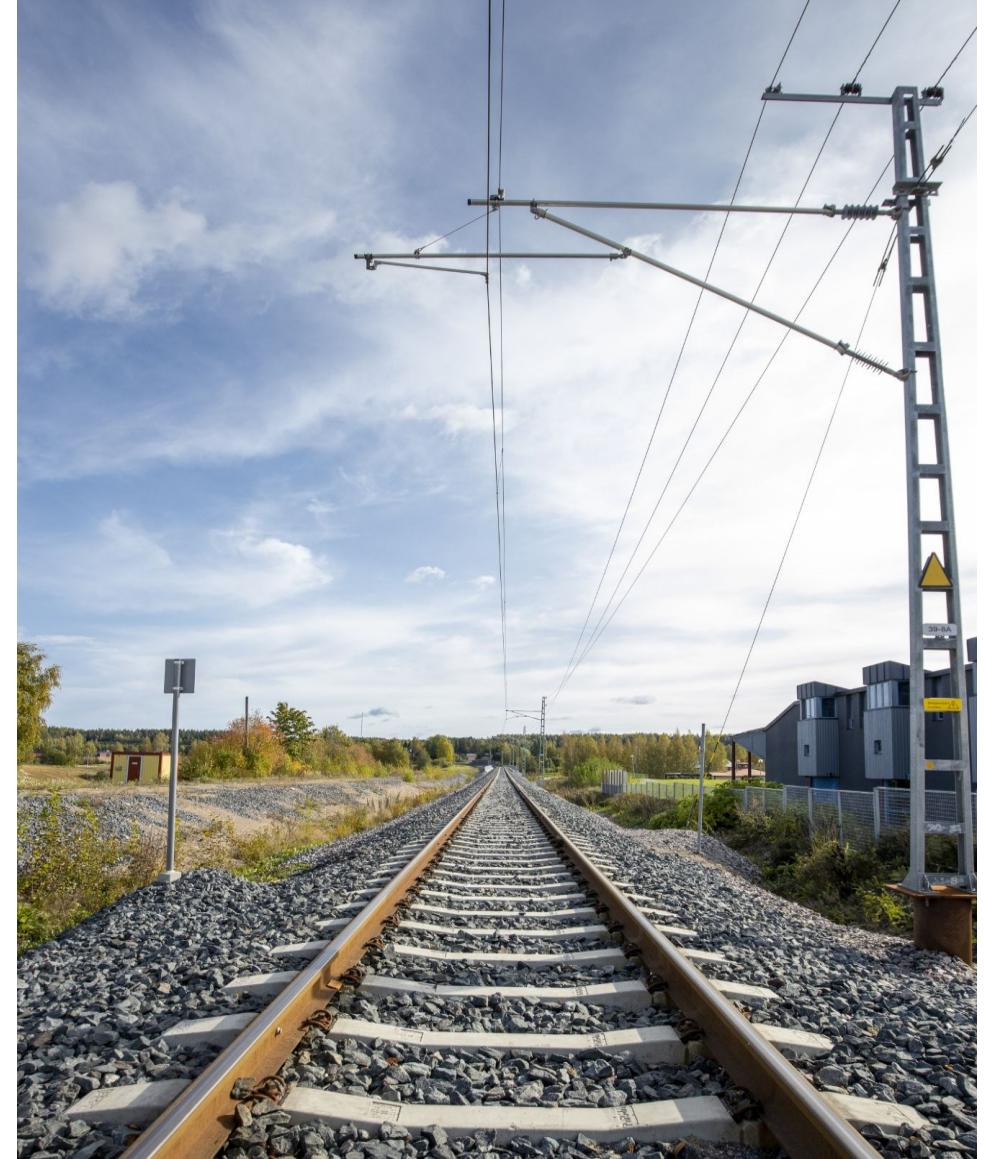
- ▶ **Valvonnan vuosittain määriteltävät painopisteet**
- ▶ Valvonnan vuosittain määriteltävillä painopisteillä tarkoitetaan Traficomien valvonnan kohteena olevia keskeisiä osa-alueita, joihin erityisesti tullaan kiinnittämään huomiota kuluvan vuoden 2022 valvonnassa.
- ▶ Valvonnan vuosittain määriteltävät painopisteet ohjaavat valvonnan tavoitteiden toteuttamista, joita arvioidaan riskiperusteisesti vuosittain. Traficom valmistelee kunkin vuoden painopisteiden tarkemmat kuvaukset edellisen vuoden syksynä. Kuvaukset julkaistaan Traficomien internetsivuilla.
- ▶ Valvonnan painopisteet ovat vuodelle 2022:
 - ▶ Operatiivisten menettelyiden dokumentointi ja täytäntöönpano
 - ▶ Riskienhallinta
 - ▶ Omavalvontamenettelyjen kehittymisen seuranta
 - ▶ Pätevyydenhallinta

Raideliikenteen valvontasuunnitelma /Jouko Linnasaari

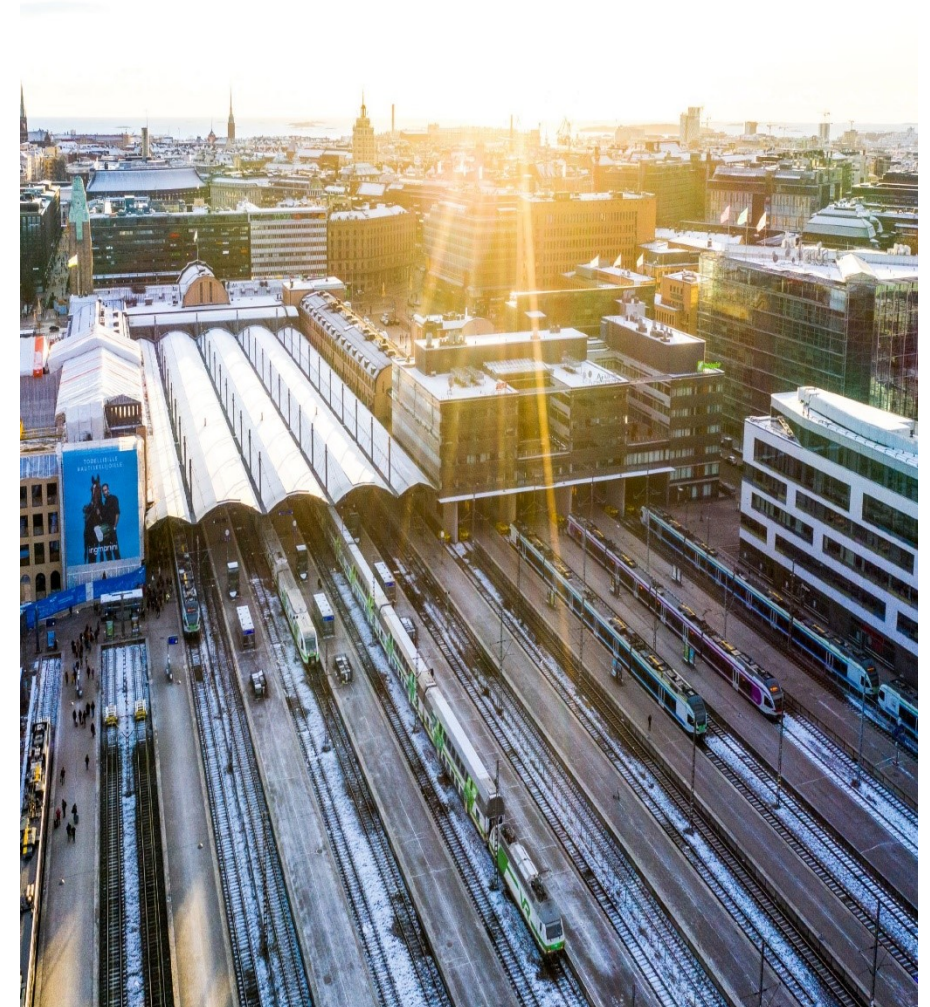
► Valvontakeinot

- Keskeisimmät valvontakeinot ovat auditoinnit ja tarkastukset.
- Tarkastuksia käytetään sekä yksittäisten luvanedellytysten varmistamiseksi että myös turvallisuusjohtamisen käytännön toimivuuden tarkastamiseksi.
- Turvallisuuslupien-, todistuksien sekä yksityisraiteen haltijoiden- ja kaupunkiraide-liikenteen toimijoiden ilmoitusten uusinnan yhteydessä tehtävä vaatimuksen-mukaisuuden arviointi on osa valvontaa, jossa arvioidaan kriteerien täyttymistä.

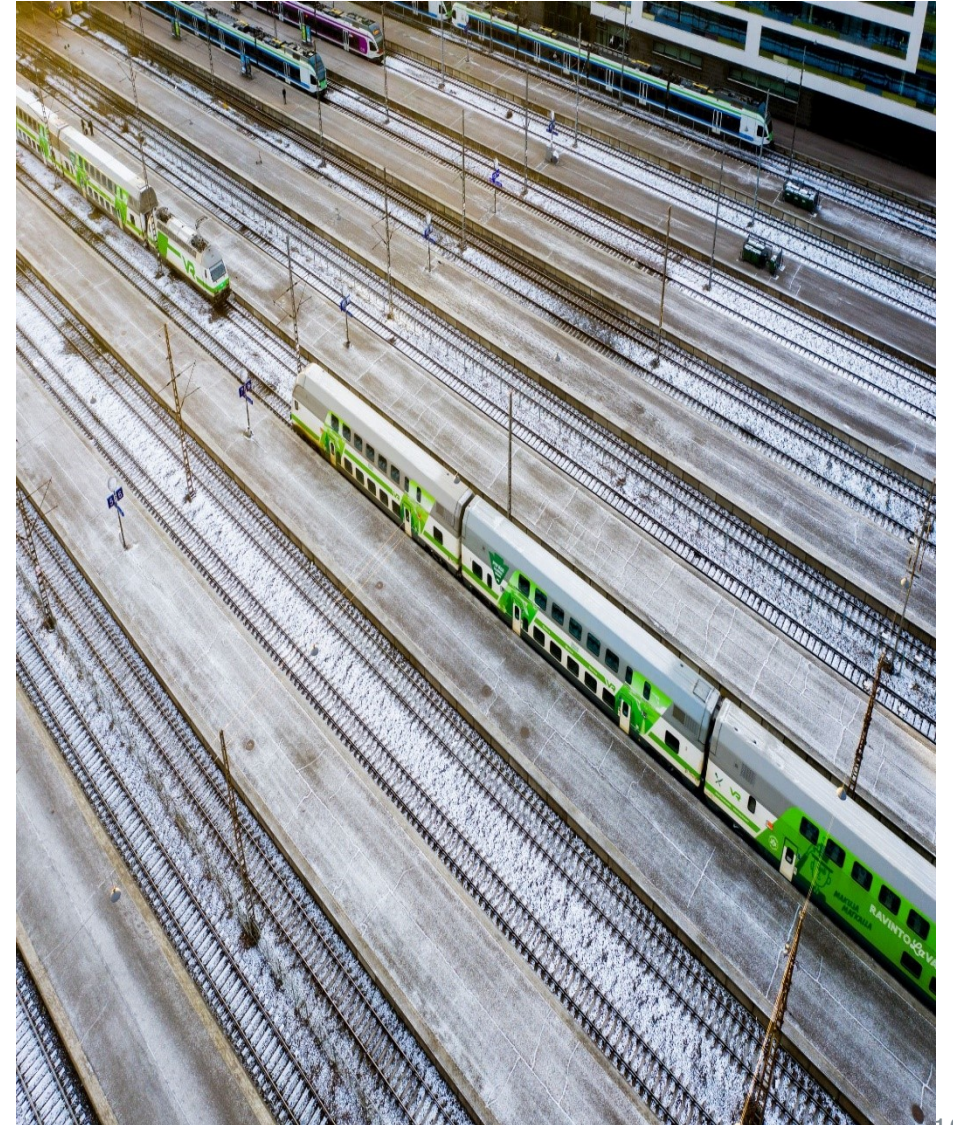
Raideliikenteen valvontasuunnitelma /Jouko Linnasaari

- ▶ **Valvontaa täydentävät keinot**
- ▶ Valvontaa täydentävillä keinoilla täydennetään valvonnan painopisteiden kautta toteutettua muuta valvontaa. Valvontaa täydentäviä keinoja ovat:
- ▶ Turvallisuusvuoropuhelut
- ▶ Turvallisuuskulttuurin arviointi
- ▶ Turvallisuuskeskustelut
- ▶ Toimijan palveluntuottajan seuraaminen
- ▶ Kyselyt

Raideliikenteen valvontasuunnitelma /Jouko Linnasaari

- ▶ Toteutettua valvontaa seurataan neljännesvuosittain ja arvioidaan mahdollisia tarvittavia toimenpiteitä valvontasuunnitelmaan liittyen.
- ▶ Vuoden 2023 tammikuussa arvioidaan vuoden 2022 valvonnan ja valvonnan painopiste-alueiden toteutumista sekä tehdään yhteenveto vuoden 2022 valvontasuunnitelman toteutumisesta.
- ▶ Valvontasuunnitelma on tarkistettava vuosittain ja muutoinkin, jos tarkistamiseen on erityinen syy.
- ▶ Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja. Suunnitelma on nähtävissä Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla.

Rataverkonhaltijoiden valvonta v. 2022

Olli Matilainen

Rataverkon haltijoita on tällä hetkellä 139.

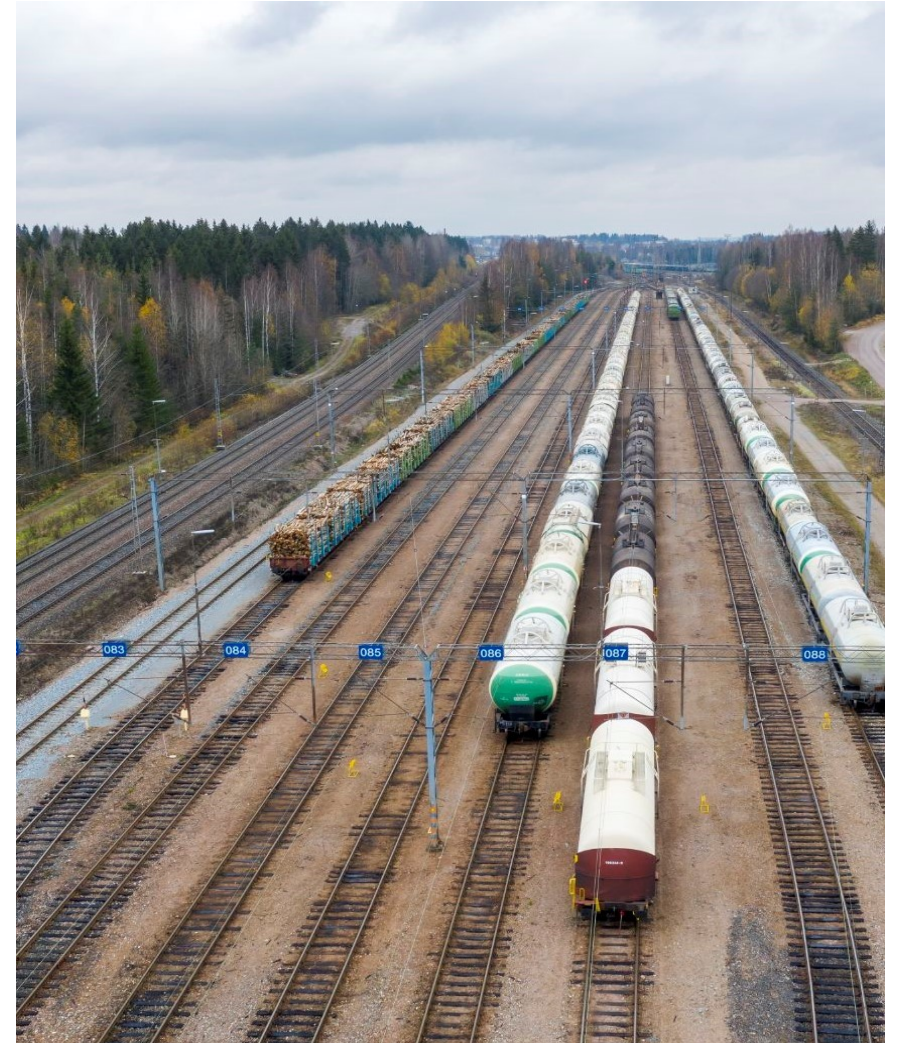
- EU-Säätelyn piiriin kuuluvia turvallisuusluvan haltijoita 66 kpl
- Kansallisessa ilmoitusmenettelyssä olevia yksityisraiteen haltijoita 73 kpl

Turvallisuuslupien määrä on laskussa ja ilmoituksenvaraisten rataverkon haltijoiden määrä on nousussa.

Vuonna 2024 turvallisuuslupien määrän ennakoidaan laskevan noin 30 kappaleeseen, ja rataverkon haltijuudesta tehtyjen ilmoitusten määrä tulee olemaan noin 130 kappaletta.

Rataverkon haltijoiden turvallisuuslupien ja ilmoitusten käsittely v. 2022, ennuste:

- 11 Turvallisuusluvan uusintaa
- n. 15 Yksityisraiteen haltijan ilmoituksen uusintaa
- n. 15 Uutta yksityisraiteen haltijan ilmoitusta

Vuodelle 2022 suunnitellut valvonnat koostuvat pääsääntöisesti Auditoinneista ja valvonnasta.

Toiminnan vaatimustenmukaisuutta ja suorituskykyä arvioidaan myös turvallisuuslupakäsittelyn ja yksityisraiteen haltijoiden ilmoitusten tarkastamisen yhteydessä.

Auditoinnit

- Auditoinnit kohdistuvat niihin rataverkon haltijoihin, jotka ovat EU-säätelyn piirissä
- Turvallisuuslupan haltijoihin, jotka ovat hakenneet lupaa ennen vuotta 2019 ei kuitenkaan kohdisteta auditointeja
- Auditointien määrä on rajallinen, vuonna 2022 suoritetaan alustavan arvion mukaan viisi rataverkon haltijoihin kohdistuvaa auditointia
- Auditoinnit suoritetaan joko lähiauditointeina rataverkon haltijan tiloissa ja toimintaympäristössä tai etäauditointeina

Tarkastukset

Tarkastus = tarkastuksen kohteena olevan organisaation toimintoon kohdistuva suunnitelmallinen vaatimustenmukaisuuden tarkastelu.

- Rataverkon haltijoihin kohdistuvia tarkastuksia kohdennetaan mm.
 - Rataverkon haltijoiden turvavallisuusjohtamisjärjestelmien ja turvallisuuden hallintajärjestelmien toimiin liittyvät tarkastukset (noin. 10 kpl)
 - VAK-ratapihatarkastuksiin(6 kpl) ja muuhun VAK-valvontaan
 - Kaluston ja Infrastruktuurin FI-tarkastukset tarvittaessa
 - Radan ja radan laitteiden kuntoon liittyvät tarkastuksia suoritetaan tarvittaessa
- Tarkastukset voidaan suorittaa paikan päällä kenttäkäynteinä, etäyhteyksien avulla ja mahdollisesti myös työpöytäarvioina
- Tarkastukset suoritetaan pääsääntöisesti ennalta sovittuina ajankohtina,
 - erityisestä syystä voidaan tarkastus suorittaa myös ennalta ilmoittamatta.

Rautatieliikenteen harjoittajien valvonta 2022

- ▶ 32 rautatieliikenteen harjoittajaa Suomessa (12/2021)
- ▶ Vuonna 2022 todistuksen uusintatarve 15 rautatieliikenteen harjoittajalla
- ▶ Auditointeja suunniteltu 4 kpl vuodelle 2022 sisältäen kalustoon kohdistuvan valvonnan
 - ▶ Huomioidaan vuoden 2022 valvonnan painopisteet
- ▶ Auditoinnit pyritään suorittamaan paikan päällä, mutta tarvittaessa voidaan tehdä myös etänä
- ▶ Valvontaa suoritetaan myös muilla valvontaa täydentävillä keinoilla
 - ▶ Turvallisuusvuoropuhelut, kyselyt ym.

Valvontasuunnitelma kaupunkiraideliikenteen näkökulmasta

- ▶ Vuodelle 2022 on suunniteltu 2 kaupunkiraideliikenteen auditointia
 - ▶ Traficomin määräys: Valmiussuunnittelun järjestäminen liikennejärjestelmässä TRAFICOM/308489/03.04.04.00/2019
 - ▶ Vaatimukset kaupunkiraideliikenteessä
 - ▶ Toimintavarmuus
 - ▶ Matkustajaturvallisuus
 - ▶ Miten varmistetaan matkustajien turvallisuus, ohjeistaminen tiedottaminen ja pelastaminen.
- ▶ Turvallisuusvuoropuhelut toimijoiden kanssa
 - ▶ Turvallisuusvuoropuhelupilotti jatkuu
 - ▶ 3-4 kpl/toimija

Kaupunkiraideliikenteen valvonnan painopisteet

- ▶ Riskienhallinta
 - ▶ Selvitetään, että millä tasolla riskienhallinta on toimijoilla.
- ▶ Omavalvontamenettelyjen kehittymisen seuranta
 - ▶ Arvioidaan auditoinneilla toimijoiden omavalvontamenettelyjen kehittymistä.

Kaupunkiraideliikennemääräys

- ▶ Määräys Kaupunkiraideliikenne TRAFICOM/91446/03.04.02.00/2019 päivitetään
 - ▶ Huomioidaan toimijoilta saadut kommentit
 - ▶ Automaationäkökulma tullaan huomioimaan
 - ▶ Täsmennetään mm. turvallisuuspoikkeaminen raportointia sekä riskienhallintakokonaisuutta
 - ▶ Raitioliikenteen sekä pikaraitioliikenne

Valvontasuunnitelma oppilaitosten näkökulmasta, Jari Nieminen

- ▶ Traficom ylläpitämässä oppilaitosrekisterissä on 15 oppilaitosta
- ▶ Oppilaitosvalvontaa suoritetaan pääasiassa auditoinnein. Koronatilanteesta johtuen auditointeja on jouduttu suorittamaan etäauditoinnein. Tavoite on kuitenkin suorittaa auditoinnit paikanpäällä, heti kun se terveysturvallisesti on mahdollista.
- ▶ Vuodelle 2022 on suunniteltu tehtäväksi:
 - ▶ 1 oppilaitosauditointi
- ▶ Oppilaitosauditointien lisäksi vuodelle 2022 on tulossa 8 oppilaitoshyväksynnän uudistamista.

Valvontasuunnitelma ECM näkökulmasta, Jari Nieminen

- ▶ Kalustorekisteriin on merkitty 34 ECM:ää, joista 2 on sertifioituja.
- ▶ ECM-valvontaa suoritetaan pääasiassa auditoinnein. Koronatilanteesta johtuen auditointeja on jouduttu suorittamaan etäauditoinnein. Tavoite on kuitenkin suorittaa auditoinnit paikanpäällä, heti kun se terveysturvallisesti on mahdollista.
- ▶ Vuodelle 2022 on suunniteltu tehtäväksi:
 - ▶ 6 auditointia, sertifioimattomiin ECM:iin
 - ▶ 2 auditointia, sertifioituihin ECM:iin
- ▶ Lisäksi vuoden 2022 aikana pyritään selvittämään laajemmin kalustorekisterin tietojen paikkansapitävyyttä ja toimijoiden todellista ECM-roolia
- ▶ 06/2022 ECM-sertifiointivelvoite tulee laajenemaan kaikkeen kalustoon ja muutoksella voi olla vaikutusta ECM-sertifiointien määrään.

Valvontasuunnitelma toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden näkökulmasta, Jouko Pirttimäki

- ▶ Erillistä varautumiseen keskittyvää valvontaa kohdistetaan ensisijaisesti yhteiskunnan elintärkeiden raideliikennetoimijoiden toimintakyvyn varmistamiseen sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa.
- ▶ Lisäksi normaalien turvallisuusjohtamisjärjestelmäauditointien yhteydessä voidaan kohdistaa suppeampia kysymyksiä toimintavarmuuteen liittyen. Erityisesti pelastus- ja raivaustoiminnan varmistaminen häiriötilanteissa.
- ▶ Valvonta kohdistuu annetun määräyksen (TRAFICOM/308489/03.04.04.00/2019) Valmiussuunnittelun järjestäminen liikennejärjestelmässä vaatimukseen.
- ▶ Valvonta on konsultoivaa, ohjaavaa ja toimijan varautumista tukevaa, vaatimuksia unohtamatta.
- ▶ Kyberturvallisuus uutena pysyvänä asiakokonaisuutena, johon kiinnitetään jatkossa myös erityistä huomiota.
- ▶ Valvonta on tapauskohtaisesti sekä auditointi- että tarkastusluonteista.
- ▶ Varautumisvelvoite koskettaa kaikkia raideliikenteen toimijoita pl. museorautatieliikenteen harjoittajia

▶ Valvottavia kohteita 2-4 kpl

TRAFICOM

Liikenne- ja viestintävirasto

Liikkuvan kaluston valvonta 2022

Rautatieliikenteen kalustoryhmä

Rautatieliikenteen kalustoryhmä 1.12.2021

Kalustovalvonta on osa turvallisuusjohtamisjärjestelmän auditointia

- Valvonnassa todennetaan onko auditoitavaa kalustoyksikköä kunnossapidetty kunnossapitokäsikirjan mukaisesti, sekä dokumentoitu kunnossapitotoimet asianmukaisesti.
- Valvonnassa tarkastetaan myös kalustoyksikköjen sidosryhmätietojen oikeellisuus rekisterissä ja käyttöönotto- tai markkinoillesaattamisluvan voimassaolo.
- Suunnitelmissa on osallistua kalustoryhmällä 2-3 auditointiin vuoden 2022 aikana.

TRAFICOM

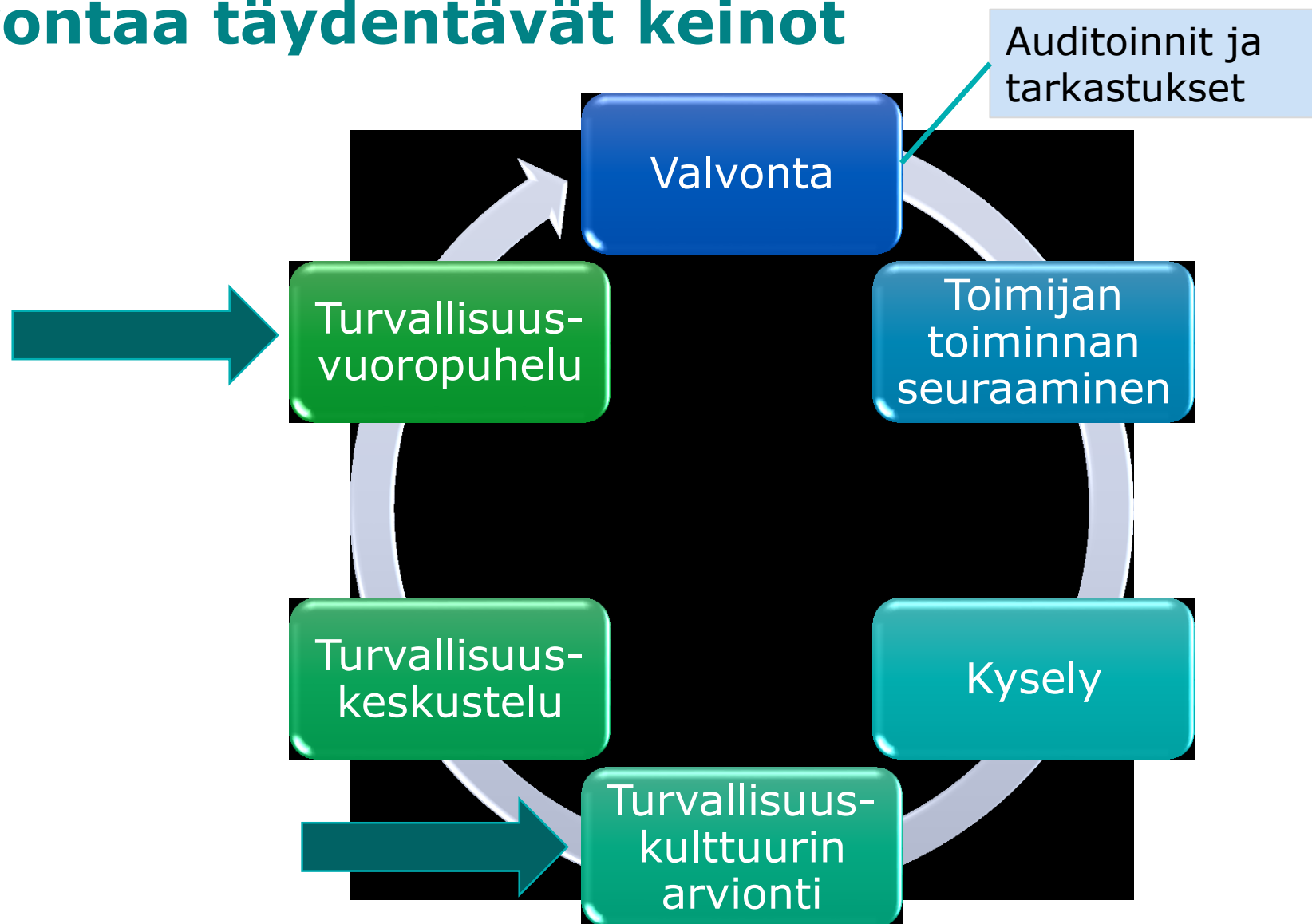
Liikenne- ja viestintävirasto

Valvontaa täydentävät keinot

1.12.2021

Kirsi Pajunen ja Jouko Linnasaari

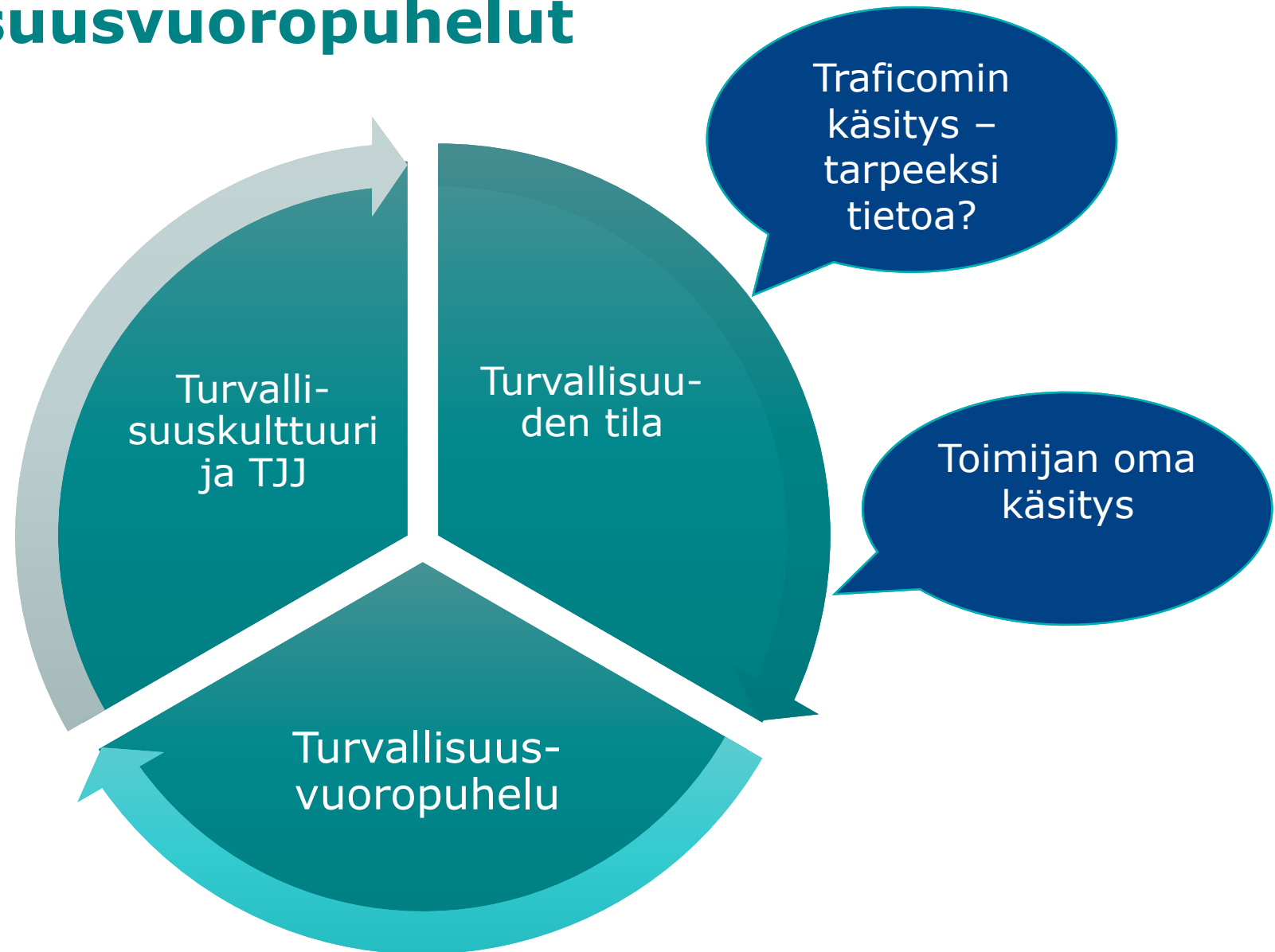
Valvontaa täydentävät keinot

Turvallisuusvuoropuhelut

Miksi turvallisuusvuoropuhelut

Turvallisuusvuoropuhelujen tavoitteena

Turvallisempi rautatieympäristö

Riskit hallintaan ennakoiden ja yhteistyössä

Aktivoida ajattelemaan ja samalla kehittämään rautatiejärjestelmää

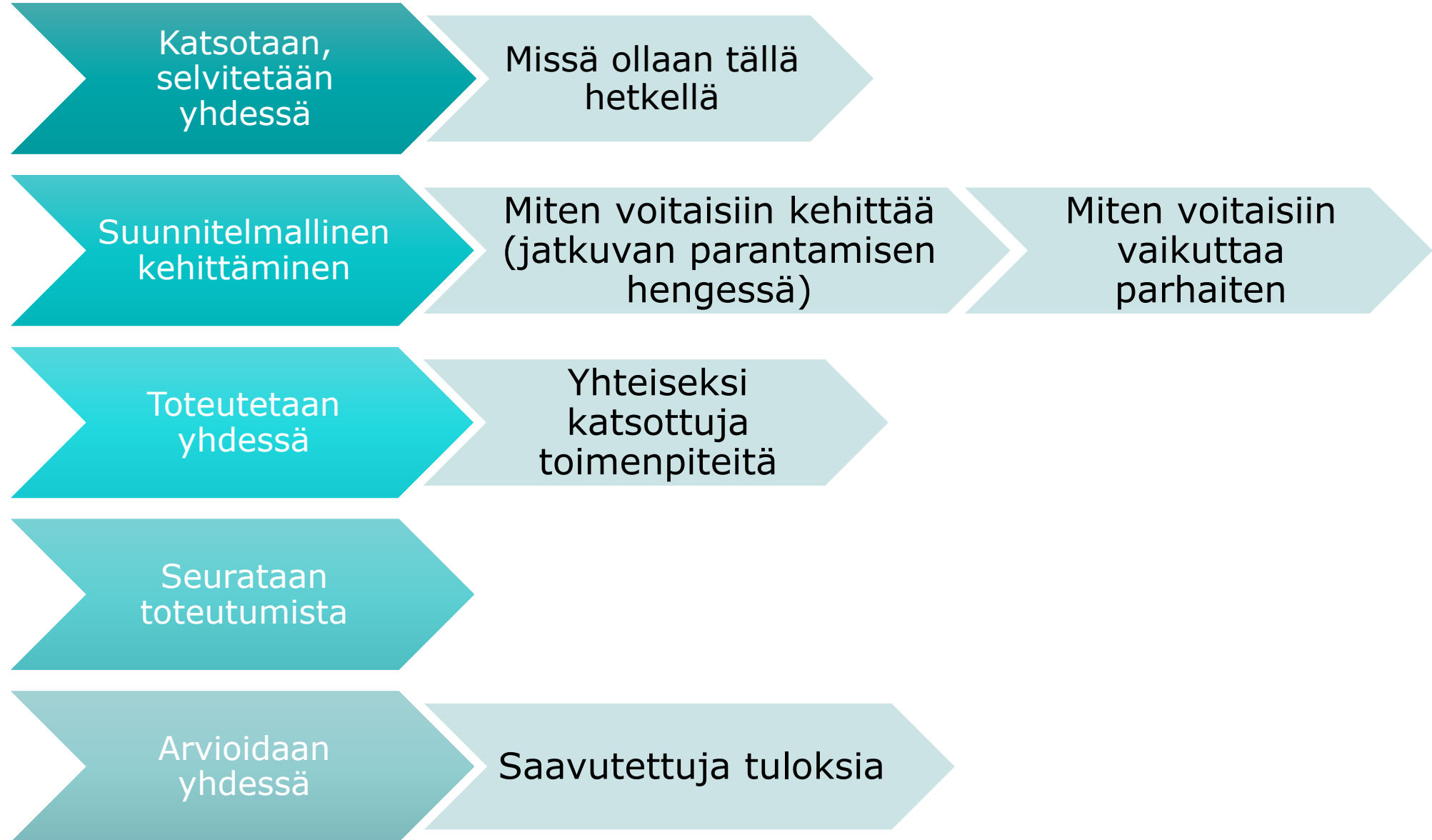
Vuoropuhelun ylläpitäminen

Saada ehdotuksia turvallisuuden parantamiseksi ja toteuttaa niitä

Pysyviä muutoksia toimintamalleihin

Parempi käsitys turvallisuuden tilasta

Miten tehdään

Turvallisuuuskulttuurin arviointi

Mitä/millaista on turvallisuus?

Eteenpäin tähtäävää

- Turvallisia toimintatapoja
- Osaamista
- Asenteita
- Työvälineitä
- Teknologiaa
- Ei vain jälkijätöistä tapaturmien ja häiriöiden puuttumista

Dynaamista

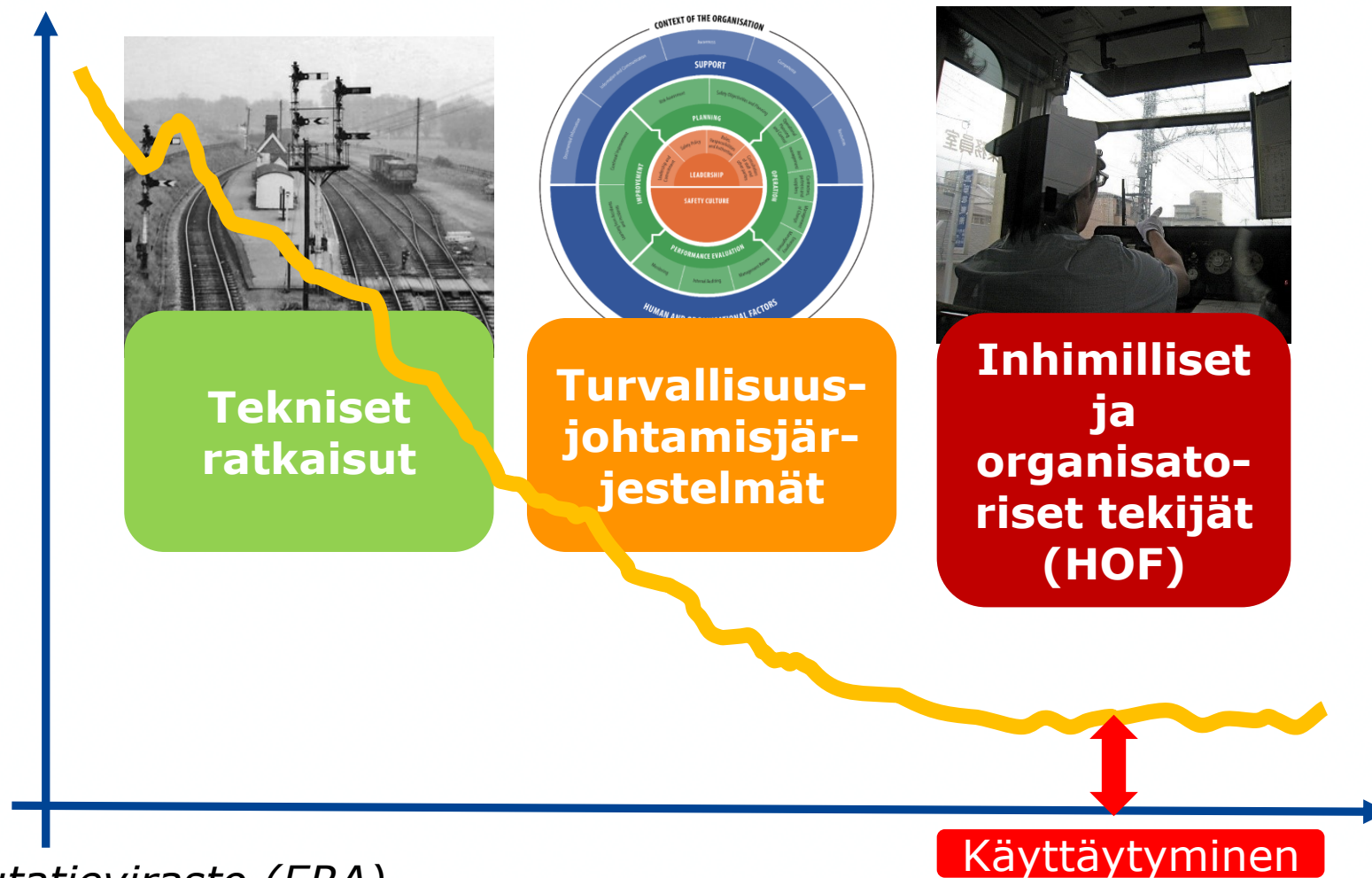
- Jatkuvasti tehtävä työtä
- Ei pysyvä tila
- Vaarojen hallinnan lisäksi kykyä onnistua, ylläpitää osaamista ja kehittyä

Toiminnan ominaisuus

- Organisaation kyky onnistua vaihtelevissa olosuhteissa
- Turvallisuuden kehittäminen = koko organisaation sekä teknologian kehittämistä

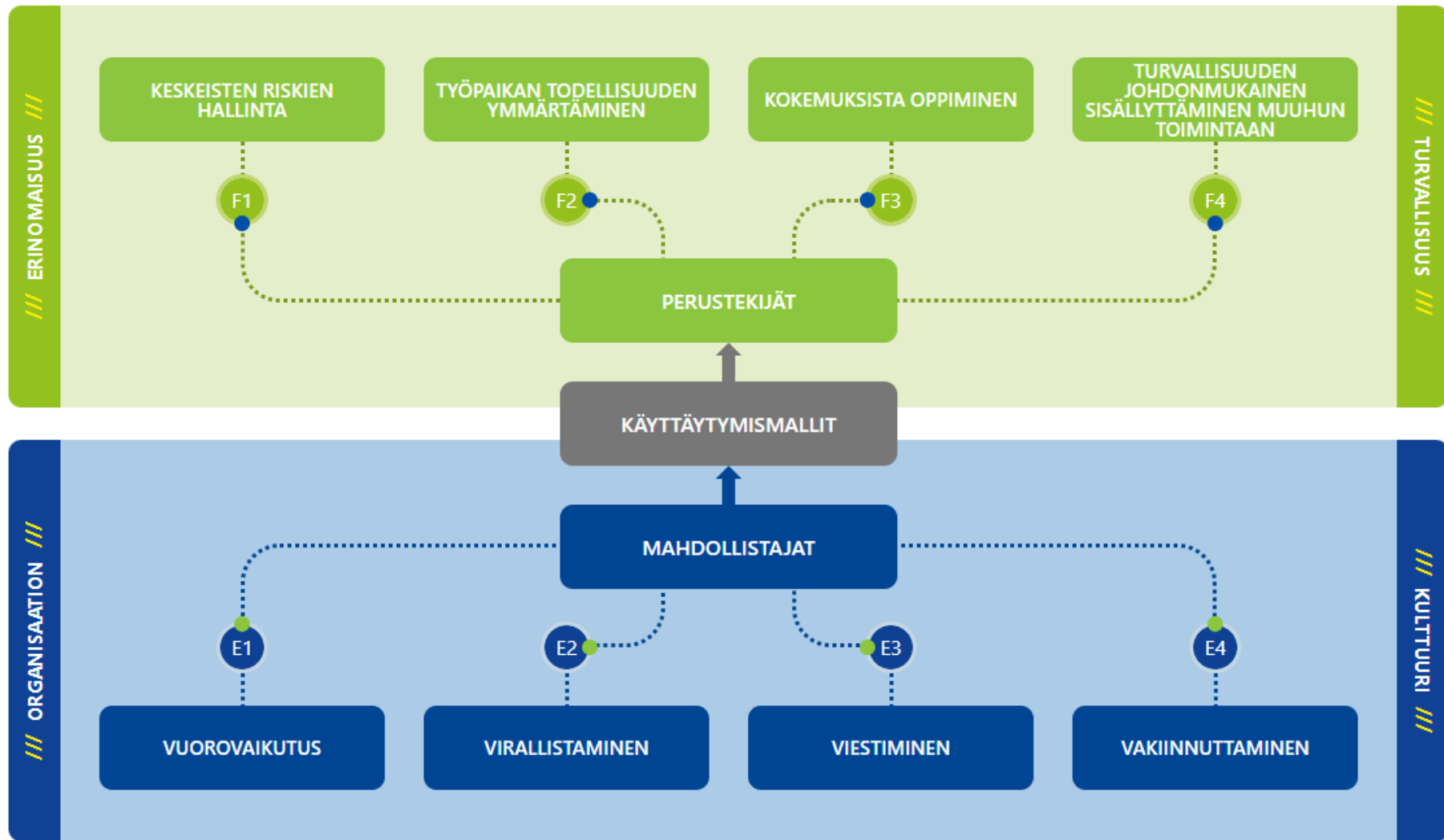
Lähde: Teemu Reiman, Turvallisuusasiantuntijoiden roolit, toimintatavat ja tarvittavat kyvyt ja taidot

Turvallisuuden kehittyminen

Kuva: EU:n rautatievirasto (ERA)

Eurooppalainen turvallisuuskulttuurimalli

Arvioinnin tekeminen

Kysely ja dokumenttianalyysi

Itsearviointi ja havainnointi

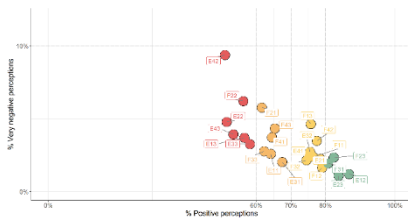
Haastattelut

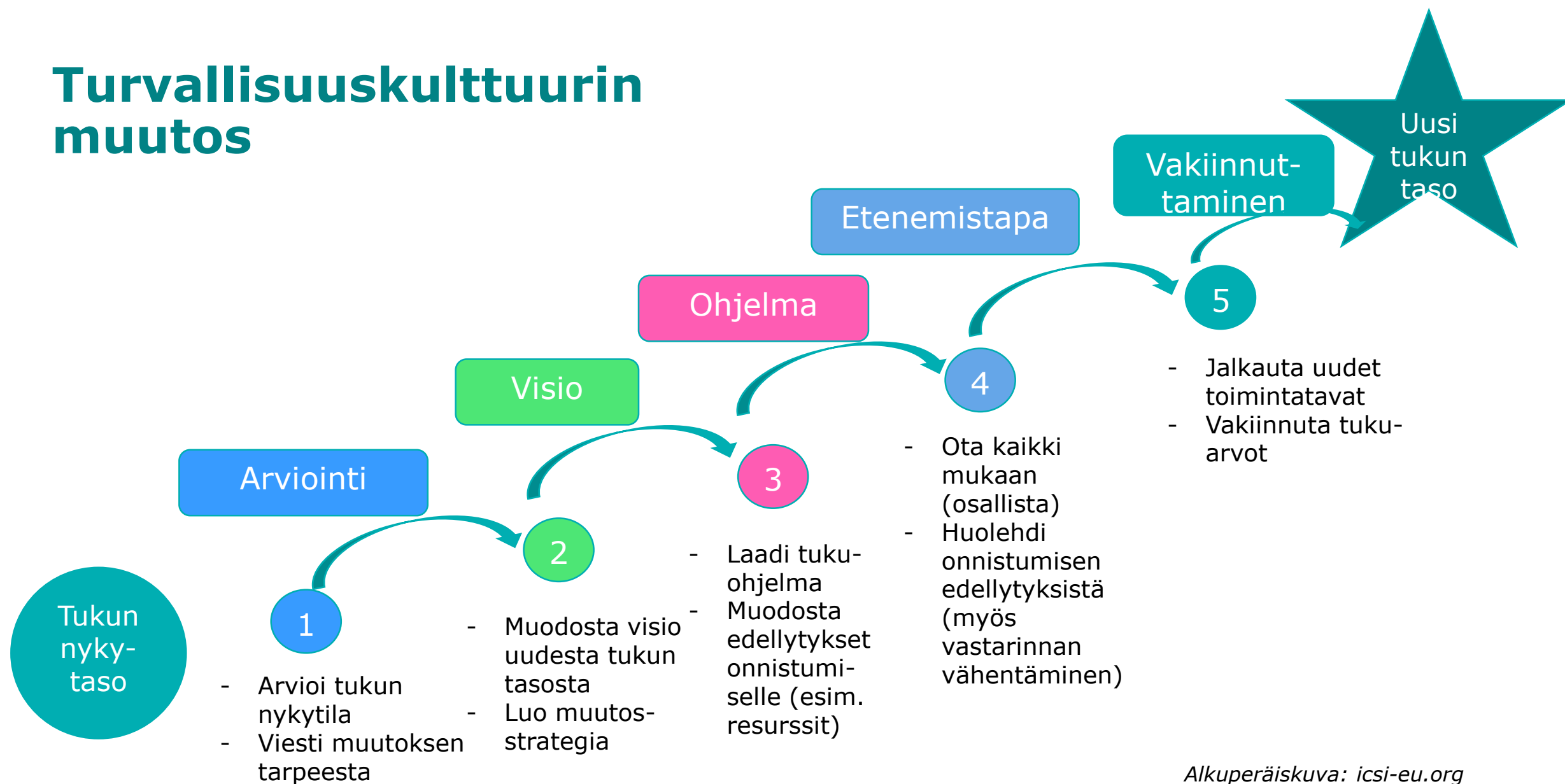
Aineiston yhteenveto ja analysointi, nostot

Raportin kirjoittaminen ja esityksen laatiminen

Turvallisuuskulttuurin muutos

Alkuperäiskuva: [icsi-eu.org](https://www.icsi-eu.org)

Kiitos osallistumisesta

Kiitos!

